

kompetence in z njimi povezane storitve, kar omogoča ustrezen profesionalni razvoj kliničnih farmacevtov. Za tem je seveda ustrezna zakonska podlaga za predpisovanje s strani kliničnih farmacevtov v Veliki Britaniji. Predstavili so tudi način integracije medprofesionalnega sodelovanja v dodiplomski študij, vključno s sodelovanjem s Centrom za medprofesionalno sodelovanje Univerze v Ženevi.

V delavnicah in predstavitev raziskav so se dotaknili tudi uporabe informacijske tehnologije pri razvoju sistema za podporo kliničnemu odločanju (*clinical decision support system*). Poudarili so, da samo kombinacija kliničnega znanja, ki ga ima usposobljen farmacevtski kader, in standardiziranih ter strukturiranih podatkov in parametrov daje rešitve, ki prepoznajo bolnike z visokim tveganjem (ki zaradi tega dobijo višjo stopnjo obravnave kliničnega farmacevta), hkrati pa ne dajejo pretiranega števila lažnih opozoril.

Zadnji dan kongresa so predstavljali storitve klinične farmacije v drugih državah v obliki plenarnih predavanj. Najprej je prof. Martin Schulz (Berlin, Nemčija) predstavil kognitivne storitve v zunanjih lekarnah v Nemčiji, kjer so uvedli pregled uporabe zdravil, do katerega so upravičeni vsi državljani enkrat letno. Prav tako farmacevti na primarnem nivoju lahko identificirajo bolnike s hipertenzijo, jih usmerijo do zdravnika in po uvedbi terapije tudi ustrezno spremljajo. Iz podatkov je razvidno, da lahko ta pristop v tudi navidežno zdravi populaciji odkrije visok (tudi 50-odstoten) delež bolnikov z neodkrito hipertenzijo in posledično prepreči pozne zaplete.

Nato je Matej Štuhec predstavil storitve klinične farmacije na področju duševnega zdravlja v Sloveniji, pri čemer so

bili predstavljeni tudi rezultati raziskav in praktična implementacija. Odziv je bil dober, predvsem s strani kolegov, kjer klinična farmacija še ni razvita do te mere kot v Sloveniji. Glede na naše delo smo v Sloveniji naredili na področju storitev klinične farmacije izredno veliko, saj smo morda trenutno celo vodilni v Evropski uniji v uspešnem uvajanju novih kognitivnih storitev klinične farmacije v zdravstveni sistem (npr. ambulantne farmacevta svetovalca, brezšivna skrb, klinični farmacevt v timu psihogeriatrije). Za nami v tem pogledu zaostajajo tudi nekatere bolj razvite države, kot so Avstrija, Italija, Nemčija in Francija. Zahvala gre prav vsem, ki so prispevali svoj čas, energijo in voljo k napredku klinične farmacije v Sloveniji. V času, ko se v Sloveniji spogledujemo s farmacevtom predpisovalcem, smo dobili številne ideje, kako implementirati to storitev v Sloveniji.

Kongres je bil uspešen tudi zaradi druženja s številnimi farmacevti iz različnih držav, tako smo pridobili nove povezave ter ideje za sodelovanje. Ob kongresu smo imeli celo nekaj časa za ogled Aberdeena, ki je lepo mesto, ter pokušino škotskega viskija, ki je zaščitni znak Škotske.

Farmacevt predpisovalec je prihodnost tudi v Sloveniji, saj bo to še dodatno povečalo ugled farmacevta v družbi, povečalo dostop do zdravstvenih storitev, razbremenilo zdravnike in prispevalo k optimizaciji farmakoterapije. Glede na izkušnje iz Velike Britanije ter naše dolgoletno delo v ambulantah farmacevta svetovalca, le-te predstavljajo najboljšo mesto za začetek dela farmacevta predpisovalca v Sloveniji.

EVROPSKA NOČ RAZISKOVALCEV 2023 NA FAKULTETI ZA FARMACIJO

Alenka Zvonar Pobirk, Janez Mravljak

Evropska noč raziskovalcev je vseevropski javni dogodek, ki na zabaven in navdihujoč način širši javnosti predstavlja raznolikost znanosti in njen vpliv na vsakdanje življenje vseh nas. Z vsakoletno izvedbo Evropske noči raziskovalcev na Fakulteti za farmacijo Univerze v Ljubljani želimo v skladu z vizijo projekta in Fakultete za farmacijo, ki je zavezana delovanju v dobrobit slovenskih državljanov z ustvarjanjem in širjenjem znanstvenih spoznanj, približati raziskovalce in njihovo raziskovalno delo javnosti in povečati zanimanje mladih za znanstvene in raziskovalne poklice.

Letos je Evropska noč raziskovalcev sočasno potekala v 26 državah, in sicer že tradicionalno na zadnji petek v septembru. Različne članice Univerze v Ljubljani od leta 2017 sodelujemo s projektom »*Humanistika, to si ti!*«, ki v letih 2022 in 2023 nosi naslov »*Človek živali in žival človeku*«.

29. septembra 2023 je bilo na Fakulteti za farmacijo res pestro, saj nas je že dopoldan obiskalo 90 srednješolcev s Šolskega centra Novo mesto, popoldan smo najprej gostili 34 osnovnošolcev iz Tržiča, zvečer pa je v naše la-

boratorije pokukalo okoli 160 otrok – številni v spremstvu staršev. Za okoli 400 vedoželjnih obiskovalcev je skrbela 28-članska ekipa zaposlenih in študentov, ki si res zasluži vse pohvale. Na Fakulteti za farmacijo smo skupno pripravili 12 raznolikih aktivnosti, skozi katere so udeleženci spoznavali znanstveno delo raziskovalk in raziskovalcev s strokovnih področij farmacije, kozmetologije in laboratorijske biomedicine.

Pri tem so lahko pokukali v svet kresničk in dobili odgovor na vprašanje, zakaj le-te svetijo. Spoznali so postopek izolacije DNA – molekule življenja iz različnih bioloških materialov, se preskusili v izdelavi leščila za ustnice na osnovi čebeljega voska, mazila z lanolinom ter slončkov zobne paste. Izvedeli so tudi, katera števila so živalim prijazna in kako zdravimo simptome pasje demence, med obiskom v lekarni Mirje pa so podrobneje spoznali delo lekarniškega farmacevta in njegovo vlogo pri varni in učinkoviti uporabi (veterinarskih) zdravil ter namembnost različnih lekarniških prostorov. Naši profesorji so obiskovalcem predstavili tudi računalniške metode, ki jih razvijajo kot alternativo testiranju na živalih in v sodelovanju s kolegi z Veterinarske fakultete v Ljubljani izvedli okroglo mizo z naslovom Etika uporabe živalskih modelov v raziskavah v farmaciji in medicini. Na kanalu YouTube je vsem zainteresiranim na voljo tudi videoposnetek s prikazom laboratorijskega dela z živalskimi celičnimi linijami, ki je bil ustvarjen v sklopu tega projekta. Številne kemijske eksperimente smo podkrepili z znanstveno razlago odvijajočih se kemijskih reakcij, obiskovalcem pa prikazali tudi aparaturu za elektrostatsko sukanje, za to noč preimenovano v »nanopajka« in sodoben postopek 3D-tiskanja in s tem pogled v prihodnost farmacije. Že med letom pa smo v okviru projekta obiskali tudi več skupin vrtčevskih otrok in jim skozi praktično aktivnost predstavili poklic farmacevta, otroci pa so se z navdušenjem preskusili tudi v izdelavi enostavne farma-

cevske oblike. Vse delavnice, ki jih v okviru tega projekta izvajamo na Fakulteti za farmacijo, so prilagojene različnim skupinam obiskovalcev, še zlasti pa želimo skoznje približati raziskovalno delo najmlajšim, ki se šele spoznavajo s celotnim spektrom poklicev in možnostmi, ki jih slednji ponujajo.

Preko vseh delavnic se je ponovno potrdila velika interdisciplinarnost znanj, ki jih pokriva Fakulteta za farmacijo. Vsi sodelujoči ocenjujemo, da so tovrstni dogodki izjemnega pomena tudi za farmacevtsko stroko in predstavljajo dragoceno priložnost seznanitve širše javnosti z našim delom in njihovim vplivom na vsakdanje življenje. Angažirano delo in odličen prispevek s ciljem približati znanost in raziskovanje najširši javnosti, predvsem pa mladim, je letos prepoznala tudi Slovenska znanstvena fundacija, ki je partnerjem projekta Evropska noč raziskovalcev – »Humanistika, to si ti!« za odličnost v komuniciranju za leto 2022 podelila priznanje Prometej znanosti.

Člani fakultetne ekipe Evropske noči raziskovalcev ocenjujemo, da je slednja tudi letos odlično uspela in upamo, da se srečamo spet prihodnje leto!

